

**Regionale
BOVO-procedure
2009-2010**

Inleiding

De schoolbesturen en de gemeenten vinden een goede overstap van primair naar het voortgezet onderwijs van groot belang voor een succesvolle vervolgcarrière op school van de leerlingen. Daarom hebben de schoolbesturen afspraken gemaakt over het proces van aanmelding en inschrijving op een school voor voortgezet onderwijs. Deze afspraken zijn vastgelegd in de zogenaamde 'BOVO-procedure'. In dit document worden de doelstellingen en de afspraken van de BOVO-procedure beschreven.

Contactgegevens BOVO

BOVO maakt deel uit van het Samenwerkingsverband Zuid-Holland West (SWVZHW), het samenwerkingsverband voor voortgezet onderwijs. Onze adresgegevens zijn:

SWVZHW
t.a.v. **BOVO**
Binckhorstlaan 145
2516 BA Den Haag

telefoonnummer : **070 – 315 63 50**
e-mail : helpdesk@bovodigitaal.nl
website : www.bovohaaglanden.nl en www.bovodigitaal.nl

Bij de helpdesk kunt u terecht voor:

- vragen over de BOVO-procedure;
- vragen over het werken in BOVO-digitaal (bijv.: waar moeten de gegevens genoteerd worden, wat te doen met uitzonderingsgevallen ed.);
- technische vragen over BOVO-digitaal (bijv. inloggegevens, netwerkproblemen, ed.).

De gegevens in deze uitgave zijn met grote zorgvuldigheid samengesteld. Voor mogelijke onjuistheid en/of onvolledigheid van de hierin verstrekte informatie kan BOVO Haaglanden geen aansprakelijkheid aanvaarden, evenmin kunnen aan deze gegevens geen rechten worden ontleend.

Inhoud

1. BOVO-procedure 2009-2010

- 1.1 Voor welke leerlingen geldt de BOVO-procedure 1

2. Doelstelling BOVO-procedure

- 2.1 Vier doelstellingen 2
2.2 BOVO-digitaal 3
2.3 BOVO en ouders 3

3. Afspraken BOVO-procedure

- 3.1 De afspraken 4
3.2 Het basisschooladvies 4
3.3 Het BOVO-tijdpad 5
3.4 Regionale Verwijzings Commissie (RVC-VO) 5
3.4.1 RVC-criteria 5
3.4.2 Regeling screenings- en testinstrumenten LWOO en PrO 6
3.4.3 Geldigheidsduur toetsen en testen 7
3.5 Het onderwijskundig rapport (OKR) 7
3.6 De warme overdracht (uitwisselingsmarkt) 7
3.7 Inzage ouders 7
3.8 Toelatingscriteria en voorrangsregels 8
3.9 Plaatsingsbesluit 8
3.10 Loting 8
3.11 Overzicht beschikbare plaatsen 8
3.12 Meldpunt niet-geplaatste leerlingen 9

4. Onderwijstypen

- 4.1 Praktijkonderwijs (PrO) 10
4.2 Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) 10
4.3 Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (vmbo) 10
4.3.1 Basisberoepsgerichte leerweg (BBL) 11
4.3.2 Kaderberoepsgerichte leerweg (KBL) 11
4.3.3 Gemengde leerweg (GL) 11
4.3.4 Theoretische leerweg (TL) 12
4.3.5 Sectoren vmbo 12
4.4 Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs (havo) 12
4.5 Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (vwo) 13
4.6 Kopklas 14
4.7 Internationale Schakelklas (ISK) 14
4.8 Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) 14

5. Toetsen en testen

- 5.1 Didactisch onderzoek 16
5.1.1 CITO Eindtoets 16
5.1.2 Drempelonderzoek 16
5.1.3 CITO Leer- en onderwijsvolgsysteem (CITO LOVS) 17
5.2 Intelligentieonderzoek 17
5.3 Sociaal emotioneel onderzoek 19

6. Tijdpad van de BOVO-procedure voor praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs 20

7. Tijdpad van de BOVO-procedure voor vmbo zonder LWOO, havo en vwo 22

1 BOVO-procedure 2009 – 2010

De BOVO-procedure is een set van afspraken die de schoolbesturen van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs met elkaar gemaakt hebben. Deze afspraken gaan over het proces van overstap van leerlingen van een school voor primair onderwijs naar een school voor voortgezet onderwijs. Alle scholen voor primair onderwijs en voortgezet onderwijs hebben afgesproken dat zij zich zullen houden aan de afspraken van de BOVO-procedure. De BOVO-procedure wordt jaarlijks geëvalueerd. Voorstellen tot wijziging in de BOVO-procedure worden in de verschillende directie-overleggen en het PO VO Platform besproken en vastgesteld.

1.1 Voor welke leerlingen geldt de BOVO-procedure?

De BOVO-procedure is van toepassing op de instroom in het voortgezet onderwijs in Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk. Dat wil zeggen instroom in één van de volgende opleidingen in het voortgezet onderwijs:

- praktijkonderwijs;
- vmbo, met of zonder leerwegondersteunend onderwijs;
- havo;
- vwo (inclusief gymnasium).

De afspraken van de BOVO-procedure gelden voor alle leerlingen die een basisschooladvies hebben voor één van deze onderwijssoorten.

Naast het regulier voortgezet onderwijs is er ook Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO). Basisscholen die leerlingen naar het VSO verwijzen hoeven zich voor deze leerlingen niet aan de gehele BOVO-procedure te houden. Zo hoeft bij een VSO-aanmelding niet het gehele onderwijskundig rapport in BOVO-digitaal ingevuld te worden. Scholen voor VSO hebben namelijk hun eigen aanmeldingsprocedure (zie hoofdstuk 4.8). Wel vraagt BOVO aan basisscholen die leerlingen verwijzen naar het VSO om dit in BOVO-digitaal aan te geven. BOVO weet dan dat deze leerlingen in een andere aanmeldingsprocedure zitten.

M.b.t. tot de ouders/verzorgers van basisschoolverlaters gelden de volgende afspraken:

1. De leerling wordt door de ouders/verzorgers aangemeld op een school voor voortgezet (speciaal) onderwijs die de onderwijssoort aanbiedt van het basisschooladvies,
2. De ouders/verzorgers van de leerling houden zich aan het tijdstraject van de BOVO-procedure.

2 Doelstelling BOVO-procedure

2.1 Vier doelstellingen

De BOVO-procedure zorgt dat voor iedere leerling de overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs in Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk zo goed mogelijk verloopt. Het uiteindelijke doel hiervan is: het verhogen van de kans op een succesvolle voltooiing van de gekozen opleiding in het voortgezet onderwijs. In de BOVO-procedure gaat het om het basisschooladvies, de schoolkeuze, de aanmelding en de plaatsing van de leerling op een school voor voortgezet onderwijs (VO-school).

2.1.1 Zo goed mogelijke advisering van de basisschool

Een goed basisschooladvies voor iedere leerling uit het primair onderwijs voor het voortgezet onderwijs staat centraal in de overstapprocedure. Een leerling dient terecht te komen in het onderwijstype dat het beste aansluit op zijn/haar mogelijkheden en wensen. Hij/zij moet zich thuis voelen op de gekozen school. Het streven is dat de leerling zonder vertragingen het diploma van het geadviseerde onderwijstype haalt. De scholier moet niet worden overvraagd maar ook niet ondervraagd voor wat betreft zijn/haar capaciteiten en inzet. Doel is dat hij/zij met zoveel mogelijk plezier aan de slag gaat. Tenslotte dient het geadviseerde onderwijstype goed aan te sluiten op verdere opleidings- en beroepswensen van de leerling.

2.1.2 Behandeling door de VO-school

Tweede doel van de BOVO-procedure is dat de VO-school alle aanmeldingen zorgvuldig behandelt. Dit kan een VO-school alleen als iedere aanmelding ook een echte aanmelding is doordat iedere leerling zich maar op één school kan aanmelden.

Hierbij is de volgende afweging gemaakt. Het aanmelden op meerdere scholen voor VO leidt tot een aanzienlijke verzwaring van de administratieve last en behandelingsprocedure van alle partijen waardoor juist de zorgvuldige en transparante behandeling van de aanmeldingen in het gedrang komt.

2.1.3 Helder en eerlijk proces van schoolkeuze, aanmelding en toelating

Derde doel is dat de BOVO-procedure het proces van schoolkeuze, aanmelding en toelating helder en zo eerlijk mogelijk laat verlopen. Voor ouders/verzorgers en leerlingen wil dat zeggen dat zij duidelijke informatie krijgen en de overstap van primair naar voortgezet onderwijs begrijpelijk en volgens afspraak verloopt. Scholen weten welke procedures zijn afgesproken en houden zich hieraan. Men weet wat van iedereen verwacht mag worden en waar de betrokken partijen op kunnen rekenen. De BOVO-procedure dient niet te leiden tot meer werkbelasting dan welke nodig is voor een goede uitvoering van de overstap van iedere leerling van het primair naar het voortgezet onderwijs.

2.1.4 Verzameling van gegevens rond schoolkeuzeproces

Ten vierde dient de BOVO-procedure aan verschillende partijen gegevens te verschaffen rond het schoolkeuzeproces:

- aan scholen voor primair onderwijs informatie over hoe het hun leerlingen vergaat, zodat zij hun advisering kunnen evalueren, bijstellen en verantwoorden;
- aan scholen voor voortgezet onderwijs, zodat zij hun toelating kunnen evalueren, bijstellen en verantwoorden;
- aan de gezamenlijke bestuurlijke partijen om het beleid te formuleren, te evalueren en waar nodig bij te stellen.

2.2 BOVO-digitaal

BOVO-digitaal is een beveiligde website die het logistieke proces van de BOVO-procedure voor alle scholen ondersteunt. De deelnemende scholen leggen hier hun schoolgegevens vast voor de BOVO-procedure.

Scholen voor primair onderwijs en scholen voor voortgezet onderwijs wisselen via BOVO-digitaal informatie uit over leerlingen die overstappen, zoals het basisschooladvies, didactische gegevens en aanvullende onderwijskundige informatie.

BOVO-digitaal is bedoeld voor de informatie-uitwisseling tijdens de BOVO-procedure. Zodra de BOVO-procedure is afgerond worden alle persoonsgebonden gegevens van de leerlingen in BOVO-digitaal vernietigd.

De gegevens die de basis vormen voor de BOVO-administratie komen uit de leerlingadministratie van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk. De leerlingadministratie valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Deze administratie is aangemeld bij het College bescherming persoonsgegevens. Hier ligt onder andere in vast dat gegevens worden gebruikt voor het verkrijgen van beleidsinformatie.

Na de vernietiging van de persoonsgebonden gegevens uit BOVO-digitaal wordt een geanonimiseerde gegevensset bewaard voor de monitoring van de gemeenten. Doel van deze monitor is het geanonimiseerd vaststellen van het verloop van de onderwijscarrières van de gehele leerlingpopulatie.

De werkgroep BOVO-digitaal heeft contact opgenomen met het landelijke College Bescherming Persoonsgegevens in Den Haag. Het College heeft ons duidelijk gemaakt dat registratie van BOVO-digitaal vooralsnog niet noodzakelijk is.

2.3 BOVO en ouders

Via de Wegwijzer Voortgezet Onderwijs en de BOVO Ouderfolder worden ouders op de hoogte gebracht van de afspraken tussen de onderwijsinstellingen in het kader van de BOVO-procedure en de uitvoering daarvan via BOVO-digitaal. Centraal element hierin is en blijft dat de scholen verantwoordelijk zijn voor de inbreng en uitwisseling van inhoudelijke gegevens over hun leerlingen en dat andere partijen daar geen toegang toe hebben. Ouders hebben altijd het recht de informatie in te zien. Alleen de betreffende scholen hebben het recht, de mogelijkheid en de plicht deze inzage te bieden.

Indien ouders/verzorgers op- of aanmerkingen hebben over:

- de BOVO-procedure;
- de toelatingscriteria en voorrangsregels van VO-scholen;
- de manier waarop;
- scholen met bovenstaande omgaan,

kunnen zij terecht bij het desbetreffende bevoegd gezag van de school (het bestuur en schoolleiding).

3 Afspraken BOVO-procedure

In dit hoofdstuk staat een korte beschrijving van de afspraken van de BOVO-procedure. Gedetailleerde informatie over de BOVO-procedure, zoals het BOVO-tijdpad en actueel nieuws, kunt u vinden via: www.bovodigitaal.nl (alleen toegankelijk voor scholen) en www.bovohaaglanden.nl

3.1 De afspraken

Bij de overstap naar het voortgezet onderwijs speelt de volgende informatie een rol:

- het basisschooladvies;
- toetsgegevens, zoals gegevens van de Cito Eindtoets of een intelligentieonderzoek (in combinatie met didactisch onderzoek);
- aanvullende informatie over de leerling, zijn werkhouding, gedrag en overige aan het onderwijs gerelateerde zaken.

Het basisschooladvies is richtinggevend voor het te kiezen vervolgonderwijs. Dit bepaalt op wat voor opleiding een leerling aangemeld kan worden. De toetsgegevens bepalen op welke wijze een aanmelding door een VO-school moet worden behandeld: is de leerling plaatsbaar; is er nader overleg met basisschool nodig of is er nog aanvullend onderzoek nodig.

In de BOVO-procedure zijn verder afspraken gemaakt over het tijdstraject waarbinnen de verschillende stadia van de overstap worden uitgevoerd: er is een periode vastgesteld voor oriëntatie; een periode voor aanmelding en een periode voor behandeling van de aanmelding. Alle scholen en alle ouders moeten zich houden aan deze data.

3.2 Het basisschooladvies

Het basisschooladvies is gebaseerd op het functioneren van een leerling gedurende een aantal jaren. Ouders/verzorgers kunnen hun kind alleen aanmelden op een school die het soort onderwijs aanbiedt dat in het basisschooladvies staat.

De basisschool kan de volgende adviezen geven:

- praktijkonderwijs ;
- vmbo- beroepsgericht + LWOO ¹⁾;
- vmbo- beroepsgericht;
- vmbo- kaderberoepsgericht + LWOO;
- vmbo- kaderberoepsgericht;
- vmbo- (gemengd/) theoretisch gericht + LWOO;
- vmbo- (gemengd/) theoretisch gericht;
- vmbo- theoretisch/havo;
- havo;
- havo/vwo;
- vwo ²⁾;
- kopklas;
- ISK;
- VSO ³⁾.

¹⁾ LWOO = leerwegondersteunend onderwijs

²⁾ vwo = atheneum en gymnasium

³⁾ Het VSO heeft per cluster zijn eigen aanmeldingsprocedure! Binnen BOVO-digitaal wordt de VSO-aanmelding als zuiver administratieve handeling gezien.

3.3 Het BOVO-tijdpad

BOVO maakt jaarlijks een tijdpad met daarin de stappen die zowel de basisscholen als scholen voor voortgezet onderwijs moeten zetten m.b.t. tot de basisschoolverlaters. Het tijdpad voor leerlingen met een LWOO- en praktijkschooladvies wijkt wat af van die voor leerlingen met een vmbo-, havo- of vwo-advies.

In hoofdstuk 6 en 7 staan beide tijdpaden beschreven. Een uitgebreidere versie van het tijdpad, met hierin stap voor stap de acties van zowel het PO als het VO beschreven, is te vinden op beide websites van BOVO.

Belangrijke punten uit het BOVO-tijdpaden:

- a. Leerlingen waarvan de verwachting is dat ze een vmbo- of praktijkschooladvies gaan krijgen, doen voor de herfstvakantie mee aan didactisch onderzoek op de volgende leergebieden: technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en inzichtelijk rekenen.
- b. Leerlingen die volgens het recente didactische onderzoek in aanmerking komen voor het LWOO of praktijkonderwijs, krijgen in de periode tussen de herfst- en de kerstvakantie een intelligentieonderzoek. Ouders/verzorgers dienen goedkeuring te geven voor dit onderzoek.
- c. Leerlingen waarbij de leerachterstand niet verklaard kan worden door beperkte cognitie (IQ > 90) krijgen sociaal emotioneel onderzoek. Ouders/verzorgers dienen goedkeuring te geven voor dit onderzoek.
- d. Leerlingen met een vmbo (zonder LWOO)-, havo- of vwo-advies, nemen deel aan de CITO Eindtoets of nemen deel aan een intelligentieonderzoek.
Nb. Als basisscholen meer leerlingen mee willen laten doen met de CITO Eindtoets is daartegen natuurlijk geen bezwaar.

3.4 Regionale VerwijzingsCommissie (RVC-VO)

Om een leerling toe te kunnen laten op het praktijkonderwijs (PrO) of leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) zal het bevoegd gezag van de school voor voortgezet onderwijs een beschikking moeten aanvragen bij de Regionale Verwijzingscommissie (RVC-VO). Voor inhoudelijke uitleg over praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs zie hoofdstuk 4.1 en 4.2.

Aanmelding is mogelijk van 1 oktober 2009 t/m 30 september 2010. Ouders hebben recht op inzage. Bij een aanvraag voor een PrO-beschikking is een formulier met daarop de zienswijze van de ouders verplicht. Het voortgezet onderwijs kan ook gedurende het eerste leerjaar nog een LWOO-aanvraag indienen. Toekenning van de financiën geldt dan vanaf het daarop volgend schooljaar.

Voor meer informatie over de RVC-VO zie www.rvcvohaaglanden.nl en www.rvc-vo.nl.

3.4.1 Criteria RVC-VO

Praktijkonderwijs

De RVC-VO geeft uitsluitend een positieve beschikking praktijkonderwijs als de leerling:

- een intelligentiequotiënt heeft binnen de bandbreedte 55 tot en met 80;
én
- een leerachterstand heeft op tenminste twee van de volgende vier domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen of spellen, waarvan minimaal een van deze twee domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft en deze leerachterstand groter is dan of gelijk is aan 0,5 (zijnde de uitkomst van 1 minus (dle/dl)).

Leerwegondersteunend onderwijs

De RVC-VO geeft uitsluitend een positieve beschikking leerwegondersteunend onderwijs als de leerling:

- een intelligentiequotiënt heeft binnen de bandbreedte 75 tot en met 90;
- én
- een leerachterstand heeft op tenminste twee van de volgende vier domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen of spellen, waarvan minimaal een van deze twee domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft en deze leerachterstand past binnen de bandbreedte van 0,25 en 0,5 (zijnde de uitkomst van 1 minus (dle/dl)).

óf:

- een intelligentiequotiënt heeft binnen de bandbreedte 90 tot en met 120;
- én
- een leerachterstand heeft op tenminste twee van de volgende vier domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen of spellen, waarvan minimaal een van deze twee domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft en deze leerachterstand past binnen de bandbreedte van 0,25 en 0,5 (zijnde de uitkomst van 1 minus (dle/dl));
- én
- een sociaal-emotionele problematiek heeft waardoor het onderwijsleerproces substantieel wordt belemmerd. Het gaat dan om problematiek op het gebied van faalangst, prestatiemotivatie of sociaal-emotionele instabiliteit.

Beleidsruimte

De RVC-VO beschikt over beleidsruimte. Leerlingen met een IQ tussen de 75 – 80 kunnen namelijk in aanmerking komen voor zowel LWOO als PrO. De leerachterstanden van de leerling en de motivering van de PO- en VO-school spelen bij deze afweging een grote rol.

Bij een leerling met een dyslexieverklaring houdt de RVC-VO rekening met de invloed van dyslexie op de leerachterstanden.

Voor allochtone basisschoolverlaters die korter dan 1 jaar in Nederland zijn geldt dat zij niet gelijk kunnen worden aangemeld bij de RVC-VO. Dit kan pas na 1 jaar voortgezet onderwijs.

Voor allochtone basisschoolverlaters die langer dan 1 jaar maar korter dan 2 jaar in Nederland zijn geldt dat de aanmelder uit kan gaan van leerachterstanden van 2 jaar bij de desbetreffende leerling. Het komt voor dat de RVC-VO allochtone leerlingen met een PrO-profiel toch een LWOO-beschikking geven.

3.4.2 Regeling screenings- en testinstrumenten LWOO – PrO

Elk schooljaar publiceert de RVC-VO een lijst van toegestane instrumenten voor de indicatiestelling LWOO en PrO. Het gaat om instrumenten m.b.t. het meten van de criteria intelligentie, sociaal emotionele problematiek en leerachterstanden. Instrumenten die niet op deze lijst staan mogen niet gebruikt worden voor de LWOO- of PrO-aanvraag. Bij deze lijst hoort een regeling en toelichting.

De regeling en de lijst met toegestane instrumenten kunt u vinden via: www.rvc-vo.nl > regeling > instrumenten en op de websites van BOVO. BOVO raadt scholen aan deze documenten jaarlijks goed te bestuderen.

3.4.3 Geldigheidsduur toetsen en testen

De RVC-VO heeft regels gesteld voor de geldigheidsduur van toetsen die gebruikt kunnen worden voor de LWOO- of PrO-aanvraag:

- a. de scores op de intelligentieonderzoeken (IQ-testen) mogen niet ouder zijn dan twee jaar redenerend vanaf de datum van aanmelding bij de RVC-VO;
- b. de scores op de sociaal emotionele onderzoeken mogen niet ouder zijn dan één jaar redenerend vanaf de aanmeldingsdatum bij de RVC-VO;
- c. voor het weergeven van de leervorderingen wordt in principe altijd gevraagd om de meest recent afgenomen toetsen. Wanneer de leerling tussen 1-2-2010 tot en met 30-9-2010 wordt aangemeld bij de RVC-VO, moeten de didactische toetsen in het schooljaar 2009/2010 of daarna zijn afgenomen. Bij aanmelding bij de RVC-VO vóór 1-2-2010 mogen de gegevens van de didactische toetsen die in het onderwijskundig rapport worden gebruikt niet ouder zijn dan zes toetsmaanden (juli en augustus worden niet meegerekend).

3.5 Het onderwijskundig rapport (OKR)

De school voor primair onderwijs (PO-school) verstrekt onderwijskundige informatie over de leerling aan de VO-school waar deze leerling zich aanmeldt. Zij doet dit door middel van het onderwijskundig rapport, het zogenaamde "OKR".

Basisset OKR

In het OKR is een basisset aan onderwijskundige informatie vastgelegd:

- het basisschooladvies;
- de CITO Eindscore, IQ-score en/of score van het didactisch onderzoek;
- informatie over de schoolloopbaan en de leerdomeinen;
- informatie over gedrag en houding.

De basisset voor leerlingen voor het praktijkonderwijs en het leerwegondersteunend onderwijs bevat daarnaast informatie over:

- speciale begeleiding;
- didactische gegevens;
- cognitieve gegevens;
- indien van toepassing sociaal emotionele gegevens.

Naast deze basisset is het gewenst om bijlagen toe te voegen aan het OKR, bijvoorbeeld een rapportage uit het leerlingvolgsysteem. Het gaat hierbij om informatie die naar het oordeel van het PO van belang is bij het afwegen van de toelating van een leerling.

3.6 De warme overdracht (uitwisselingsmarkt)

Om ieder kind volledig tot zijn recht te laten komen, vindt er twee keer per jaar een uitwisselingsmarkt plaats. PO- en VO-scholen kunnen dan meer uitgebreid overleggen over vaardigheden, belangstellingsgebieden, pedagogische en didactische handelingsadviezen van de leerlingen. De leerlingen worden besproken in juni van groep 8 en in november, wanneer de leerlingen een aantal maanden op het VO zitten.

3.7 Inzage ouders

De scholen zijn verantwoordelijk voor de opbouw en uitwisseling van inhoudelijke gegevens over hun leerlingen. Ouders hebben inzagerecht in de informatie die scholen

over hun kind uitwisselen en alleen de betreffende scholen hebben het recht, de mogelijkheid en de plicht deze inzage te bieden. Via de Wegwijzer Voortgezet Onderwijs en de BOVO Ouderfolder worden ouders geïnformeerd over de informatieafspraken tussen de onderwijsinstellingen in het kader van de BOVO-procedure en de uitvoering daarvan via BOVO-digitaal.

3.8 Toelatingscriteria en voorrangsregels

In principe plaatst een school een leerling als:

- het kind een positief basisschooladvies heeft gekregen;
- de toetsgegevens in overeenstemming zijn met het advies.

VO-scholen kunnen echter voor nieuwe brugklasleerlingen toelatingscriteria en voorrangsregels stellen. Deze vallen buiten de BOVO-procedure. BOVO heeft hier geen zeggenschap over. De desbetreffende besturen en VO-scholen zijn wat de criteria en regels betreft dan ook het aanspreekpunt voor basisscholen en ouders.

Toelatingscriteria zijn criteria waar de leerling aan dient te voldoen om toegelaten te worden op de desbetreffende VO-school. Zo stellen sommige VO-scholen een minimale score op de CITO Eindtoets of een minimale IQ-score als toelatingscriterium.

Vorrangsregels zijn regels die in geval van overaanmelding zullen worden toegepast. Een voorbeeld is dat broertjes en zusjes van leerlingen die al op de desbetreffende VO-school zitten in geval van overaanmeldingen voorrang krijgen.

Zowel de toelatingscriteria als de voorrangsregels dienen door de VO-scholen op hun website te worden aangegeven.

3.9 Plaatsingsbesluit

De VO-school moet voor elke leerling die is aangemeld een plaatsingsbesluit nemen. Besluit de school de leerling niet te plaatsen, dan kan dat een aantal redenen hebben:

- de leerling is niet geschikt bevonden voor de betreffende opleiding;
- de leerling voldoet niet aan de toelatingscriteria van de VO-school;
- de leerling is wel geschikt bevonden, maar voldoet niet aan de aanwezige voorrangsregels;
- de leerling is wel geschikt bevonden maar is uitgeloot.

Is de leerling niet geschikt bevonden dan moet de VO-school de reden van afwijzing nadrukkelijk bespreken in het overleg met de basisschool.

3.10 Loting

Als een school voor voortgezet onderwijs na behandeling van alle aangemelde leerlingen en toepassing van de voorrangsregels, niet genoeg plaatsen heeft om alle toelaatbare leerlingen te kunnen plaatsen dan dient onder deze leerlingen te worden geloot. De loting moet controleerbaar zijn, ook achteraf, en moet op afdoende wijze kunnen worden verantwoord naar een willekeurige belanghebbende derde (ouder, basisonderwijs).

Als een leerling uitgeloot is ontvangt de PO-school hierover automatisch bericht via BOVO-digitaal. Ouders van leerlingen die uitgeloot zijn krijgen dit van het VO te horen.

3.11 Overzicht beschikbare plaatsen

De leerlingen die in de eerste ronde zijn uitgeloot of afgewezen, moeten zich in de tweede aanmeldingsperiode opnieuw aanmelden op een VO-school. Alle VO-scholen geven aan de BOVO door hoeveel plaatsen zij nog beschikbaar hebben voor leerlingen

van de tweede aanmeldingsperiode. BOVO maakt hiervan een overzicht en geeft desgewenst aan PO-scholen door op welke VO-scholen nog plaatsen beschikbaar zijn.

3.12 Meldpunt niet-geplaatste leerlingen

De deelnemende schoolbesturen aan de BOVO-procedure hebben afgesproken dat zij gezamenlijk ervoor zorgen dat alle leerlingen van het primair onderwijs die overstappen naar een school voor voortgezet onderwijs, ook daadwerkelijk een plek conform hun basisschooladvies krijgen aangeboden. Afgesproken is dat het Samenwerkingsverband ZHW en de regionale BOVO-coördinator hierbij een coördinerende taak vervullen voor de leerlingen van de BOVO-procedure. De BOVO-coördinator vormt hiervoor een meldpunt voor leerlingen die aan het eind van de BOVO-procedure nog niet geplaatst zijn.

Adresgegevens regionaal BOVO-coördinator:

Samenwerkingsverband Zuid Holland West (SWVZHW)
t.a.v. BOVO, drs. M.R. Kats
Binckhorstlaan 145
2516 BA Den Haag
helpdesk@bovodigitaal.nl
tel. 070-3156350

4 Onderwijstypen

In dit hoofdstuk worden de volgende onderwijstypen besproken: praktijkonderwijs, LWOO, vmbo, havo, vwo, Kopklas, ISK en VSO.

De informatie uit dit hoofdstuk is gebaseerd op de VO gids 2009-2010 van het ministerie van OCW (<http://www.minocw.nl/documenten/VO-gids%202009-2010.pdf>).

4.1 Praktijkonderwijs (PrO)

Leerlingen die bij de start in het VO een lage intelligentie hebben en grote problemen ondervinden in het leerproces, worden aangemeld voor het Praktijkonderwijs. Om een leerling toe te kunnen laten op het PrO zal de school voor VO een beschikking moeten aanvragen bij de Regionale Verwijzingscommissie (RVC-VO).

De individuele behoefte van elke leerling staat voorop in het praktijkonderwijs, en daardoor zijn de lessen aangepast aan elke individuele leerling – en niet aan een algemeen programma. Het praktijkonderwijs bestaat voor een groot gedeelte uit praktijkvakken en stages. De leerlingen worden begeleid naar een plek in de arbeidsmarkt.

Leerlingen met meer mogelijkheden kunnen deelnemen aan het AKA-traject. AKA staat voor Arbeidsmarkt gekwalificeerd Assistent. In het praktijkonderwijs krijgen de leerlingen een voorbereidend AKA-jaar, waarna de leerlingen op het mbo (of in sommige gevallen op de school voor praktijkonderwijs in samenwerking met het mbo) in één jaar hun AKA-diploma kunnen halen. Dit is een diploma op niveau 1 van het mbo. De leerlingen kunnen daarna doorstromen naar de arbeidsmarkt of doorleren op het mbo voor een beroepsgerichte opleiding op niveau 2.

4.2 Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO)

Leerwegondersteunend onderwijs is geen apart onderwijs, maar een extra voorziening binnen het vmbo. Het is bedoeld voor leerlingen die wel een vmbo-diploma kunnen halen maar die hierbij extra ondersteuning nodig hebben. Om een leerling toe te kunnen laten op het LWOO zal de VO-school een beschikking moeten aanvragen bij de regionale verwijzingscommissie (RVC-VO).

LWOO-leerlingen volgen onderwijs in één van de vier leerwegen van het vmbo, maar krijgen daarbij extra ondersteuning. LWOO krijgt op verschillende manieren vorm. Scholen mogen hierin hun eigen keuzes maken bijv.:

- onderwijs in een apart gebouw;
- onderwijs in een aparte klassen;
- onderwijs in reguliere lessen met extra begeleiding.

Vormen van extra begeleiding zijn les in kleinere groepen, remedial teaching (RT), concentratietraining, sociale vaardigheidstraining (SOVA), faalangstreductietraining (FRT).

4.3 Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (vmbo)

Vmbo staat voor voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en duurt vier jaar.

Het vmbo bestaat uit vier leerwegen die naar het mbo (middelbaar beroepsonderwijs) leiden. De leerwegen onderscheiden zich in de mate van praktijkvakken in de leerweg.

4.3.1 Basisberoepsgerichte leerweg (BBL)

De basisberoepsgerichte leerweg bereidt voor op de basisberoepsopleidingen in het mbo (niveau 2). Deze leerweg kan een leerling kiezen als hij heel praktisch is ingesteld. Soms kan een leerling in deze leerweg een leer-werktraject volgen (leren en werken gecombineerd). Dit traject is tijdens de laatste twee jaar.

Basisschoolleerlingen die in aanmerking kunnen komen voor deze leerweg zijn leerlingen met een combinatie van onderstaande kenmerken:

- leerproblemen (nb. geen leerlingen met praktijkschoolniveau);
- achterstand op het gebied van begrijpend lezen
- beperkte woordenschat;
- moeite met eenvoudige rekenbewerkingen;
- korte spanningsboog;
- praktisch georiënteerd;
- verbaal minder sterk;
- behoefte aan duidelijke regels en structuur.

4.3.2 Kaderberoepsgerichte leerweg (KBL)

In de kaderberoepsgerichte leerweg leert een leerling vooral door praktisch bezig te zijn. Aan het niveau van de beroepsgerichte vakken worden echter hoge eisen gesteld. Deze leerweg bereidt voor op de vakopleidingen en middenkaderopleidingen in het mbo (niveau 3 en 4).

Basisschoolleerlingen die in aanmerking kunnen komen voor deze leerweg zijn leerlingen met een combinatie van onderstaande kenmerken:

- kleine achterstand op het gebied van begrijpend lezen;
- de leerling kan teksten uit schoolboeken van zijn/haar niveau studierend en begrijpend lezen;
- de leerling kan redelijk hoofdrekenen, rekenregels gebruiken, meten en schatten;
- de leerling kan zich langere tijd concentreren;
- de leerling kan zich inzetten voor zaken die hem/haar minder interesseren;
- de leerling kan zelfstandig werken met gestructureerde opdrachten;
- de leerling heeft behoefte aan duidelijke regels en structuur;
- de leerling kan zelfstandig aantekeningen maken en verbanden leggen.

4.3.3 Gemengde leerweg (GL)

Een leerling kan de gemengde leerweg kiezen als hij weinig moeite heeft met studeren, maar zich ook gericht wil voorbereiden op bepaalde beroepsopleidingen. Deze leerweg bereidt voor op de vakopleidingen en middenkaderopleidingen in het mbo (niveau 3 en 4). Leerlingen die de gemengde leerweg volgen, volgen hetzelfde programma als de leerlingen die de theoretische leerweg volgen. Het verschil is dat zij vanaf het derde schooljaar een theoretisch vak kunnen vervangen door een praktisch vak.

Basisschoolleerlingen die in aanmerking kunnen komen voor deze leerweg zijn leerlingen met een combinatie van onderstaande kenmerken:

- de leerling beheerst de leesstrategieën redelijk;
- de leerling kan ook uit andere bronnen studierend en begrijpend lezen;
- de leerling kan de rekenvaardigheden toepassen, hoofdrekenen, rekenregels gebruiken, meten en schatten;
- de leerling kan zich probleemloos lange tijd concentreren;
- de leerling zet zich in voor vakken die hem/haar minder interesseren;
- de leerling kan zelfstandig werken a.d.h.v. duidelijke opdrachten;
- de leerling kan zelfstandig aantekeningen en schema's maken en verbanden leggen;
- de leerling kan het (huis)werk plannen;

- de leerling kan informatie uit diverse bronnen opzoeken en ordenen.

In de BOVO-procedure kan het basisschooladvies gemengde leerweg niet gegeven worden. De reden hiervoor is dat de keuze tussen gemengde en theoretische leerweg pas bij aanvang van het derde leerjaar gemaakt wordt en het niveau van beide opleidingen in de onderbouw gelijk is.

4.3.4 Theoretische leerweg (TL)

Een leerling kan de theoretische leerweg kiezen als hij niet veel moeite heeft met studeren en nog geen specifieke beroepsopleidingen wil kiezen. De theoretische leerweg bereidt voor op de vakopleidingen en de middenkaderopleidingen (niveau 3 en 4) in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Met de theoretische leerweg kan een leerling soms ook doorstromen naar het havo. Havo-scholen kunnen hiervoor zelf regels opstellen.

Basisschoolleerlingen die in aanmerking kunnen komen voor deze leerweg zijn leerlingen met een combinatie van onderstaande kenmerken: zie kenmerken bij de gemengde leerweg.

4.3.5 Sectoren

Onderstaand een overzicht van de mogelijke sectoren met de bijbehorende beroepsgerichte programma's:

Sector	Beroepsgerichte programma's									
Techniek	Bouw-techniek	Metaal-techniek	Elektro-techniek	Voertuigen-techniek	Installatie-techniek	Grafische techniek	Bouw-breed	Techniek-breed	Metalektro	Instalektro
Zorg en welzijn	Verzorging			Uiterlijke verzorging			Zorg-en-welzijn-breed			
Economie	Administratie		Handel en verkoop		Mode en commercie		Handel en administratie		Consumptief-breed	
Landbouw	Landbouw en natuurlijke omgeving					Landbouw-breed				
Inter-sectoraal	Dienstverlening en commercie		Technologie en commercie		Technologie en dienstverlening		ICT-route		Sport, dienstverlening en veiligheid	

4.4 Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs (havo)

Havo staat voor hoger algemeen voortgezet onderwijs en duurt vijf jaar. Het havo bereidt voor op het hoger beroeps onderwijs (hbo). Het havo is gesplitst in een algemeen deel, de onderbouw, en een specialisatie, de bovenbouw. In de bovenbouw kunnen leerlingen profielen kiezen. Daarmee kunnen zij zich in een bepaalde richting specialiseren.

Onderbouw

In de eerste drie jaren van het havo, de onderbouw, volgen leerlingen algemene vakken. De invulling van deze vakken is globaal beschreven in kerndoelen. De scholen bepalen zelf hoe zij deze kerndoelen precies invullen.

Met een bewijs dat de eerste drie jaar goed zijn doorlopen, kan een leerling doorstromen naar een vakopleiding of een middenkaderopleiding in het middelbaar beroepsonderwijs. De meeste leerlingen gaan door naar de bovenbouw van het havo.

Bovenbouw

De bovenbouw havo, klas vier en vijf, wordt ook wel Tweede Fase genoemd. In de Tweede Fase kiezen leerlingen een richting of profiel waarin zij zich specialiseren. Een profiel bestaat uit een aantal vakken, opgebouwd uit:

- een gemeenschappelijk deel dat voor alle profielen gelijk is;
- een profieldeel dat elk van de profielen kenmerkt;
- profielkeuzevakken;
- een vrij deel.

De vrije ruimte kunnen leerlingen gebruiken om vakken te volgen uit een ander profieldeel. Aan het eind van de vijfde klas doen zij examen. Met een havo-diploma kan een leerling naar het hbo.

Profielen in de Tweede Fase

In de bovenbouw havo kunnen leerlingen kiezen uit vier richtingen of profielen:

- natuur en techniek;
- economie en maatschappij;
- natuur en gezondheid;
- cultuur en maatschappij.

4.5 Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (vwo)

Vwo staat voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs en duurt zes jaar. Met een vwo-diploma kunnen leerlingen doorstromen naar een universiteit of hogeschool. Er zijn twee typen vwo: atheneum en gymnasium. Het vwo is verdeeld in een algemeen deel: de onderbouw, en een specialisatie: de bovenbouw. In de bovenbouw kunnen leerlingen profielen kiezen. Daarmee specialiseren zij zich in een bepaalde richting.

Atheneum en gymnasium

Op het gymnasium is het volgen van een klassieke taal verplicht, op het atheneum niet. Op het gymnasium krijgen leerlingen in de onderbouw Grieks en Latijn. In de bovenbouw kunnen zij beide vakken blijven volgen of beslissen dat ze alleen Grieks of alleen Latijn volgen. Op het atheneum wordt Grieks of Latijn soms gegeven als keuzevak.

Onderbouw

In de eerste drie jaren van het vwo, de onderbouw, volgen leerlingen algemene vakken. De invulling van deze vakken is globaal beschreven in kerndoelen. De scholen bepalen zelf hoe zij deze kerndoelen precies invullen.

Met een bewijs dat de eerste drie leerjaren van het vwo goed zijn doorlopen, kunnen leerlingen doorstromen naar een vakopleiding of een middenkaderopleiding in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). De meeste leerlingen gaan door naar de bovenbouw van het vwo.

Bovenbouw

In de bovenbouw vwo (klas vier, vijf en zes) kunnen leerlingen een richting of profiel kiezen waarin zij zich specialiseren. Een profiel bestaat uit een aantal vakken en is opgebouwd uit:

- een gemeenschappelijk deel dat voor alle profielen gelijk is;
- een profieldeel dat elk van de profielen kenmerkt;
- profielkeuzevakken;
- een vrij deel.

De vrije ruimte kunnen leerlingen gebruiken om vakken te volgen uit een ander profieldeel. Aan het eind van de zesde klas doen zij examen.

Profielen in de Tweede Fase

De bovenbouw van het voortgezet onderwijs wordt Tweede Fase genoemd. In de Tweede Fase vwo kunnen leerlingen kiezen uit vier richtingen of profielen:

- natuur en techniek;
- economie en maatschappij;
- natuur en gezondheid;
- cultuur en maatschappij.

4.6 Kopklas

De Haagse Kopklas is bedoeld voor leerlingen die voldoende capaciteiten, motivatie en inzet hebben om havo of vwo te halen, maar die vanwege een achterstand in de Nederlandse taal een lager advies krijgen. Opvallend is het grote verschil tussen reken- en taalprestaties bij deze kinderen. Het doel van de kopklas is dat de leerlingen na een extra jaar basisonderwijs naar de havo of het vwo door kunnen stromen.

De Haagse Kopklas is een stedelijke voorziening. De kopklas bestaat uit maximaal 15 leerlingen die les krijgen van twee docenten. De leerlingen van de kopklas werken samen aan projecten die met Den Haag te maken hebben. Daarbinnen wordt veel aandacht besteed aan woordenschat en begrijpend lezen. Ook maken excursies deel uit van het programma, wat de betrokkenheid bij de lessen enorm verhoogt. Voor meer informatie zie www.kopklardenhaag.nl.

4.7 Internationale Schakelklas VO (ISK)

Het ISK is een speciale klas voor leerlingen (12 tot 16 jaar) die minder dan 2 jaar in Nederland zijn en het Nederlands niet of nauwelijks beheersen. In de regio Haaglanden bieden drie VO-scholen ISK aan. Voor meer informatie zie Wegwijzer Voortgezet Onderwijs.

4.8 Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)

De verschillende schoolsoorten van het VSO zijn per regio gebundeld in vier clusters. De indeling is als volgt:

Clusters:

- Cluster 1: visueel gehandicapte leerlingen:
  - scholen voor kinderen die blind of slechtziend zijn;
  - scholen voor meervoudig gehandicapte blinde of slechtziende kinderen.
Voor cluster 1 scholen is er een aparte regeling.
- Cluster 2: auditief en communicatief gehandicapte kinderen:
  - scholen voor kinderen die doof (DOV) zijn;
  - scholen voor kinderen die slechthorend (sh) zijn;
  - scholen voor meervoudig gehandicapte dove of slechthorende kinderen;
  - scholen voor kinderen met ernstig spraak en/of taalmoelijkheden (esm).
- Cluster 3:
  - scholen voor verstandelijk gehandicapte kinderen, lichamelijk gehandicapte leerlingen (inclusief chronisch zieke kinderen) en meervoudig gehandicapte leerlingen;
  - scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen (ZMLK);
  - scholen voor langdurig zieke kinderen met somatische problematiek (LZK);
  - scholen voor kinderen met een lichamelijke handicap (mytylscholen);
  - scholen voor meervoudig gehandicapte kinderen met een lichamelijke handicap (tyltylscholen).
- Cluster 4:
  - scholen voor leerlingen met ernstige gedragsstoornissen en/of psychiatrische problematiek;
  - scholen voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen (ZMOK);
  - scholen voor langdurig psychiatrisch zieke kinderen (LZK);
  - scholen verbonden aan een pedologisch instituut (PI-scholen).

Voor de bepaling van de toelaatbaarheid tot de zorg van het speciaal onderwijs spelen drie thema's een cruciale rol:

1. de stoornissen en/of beperkingen van de aangemelde leerling: de leerling is alleen toelaatbaar als de aard en de ernst van zijn stoornissen en/of beperkingen binnen de door de overheid geformuleerde criteria valt;
2. de beperking van de onderwijsparticipatie: de leerling is alleen toelaatbaar als de ernst van de beperking om aan onderwijs te kunnen deelnemen binnen de landelijke criteria valt;
3. de mogelijkheid van adequate zorg vanuit de zorgstructuur van het regulier onderwijs of vanuit de zorgsector: de leerling is alleen toelaatbaar als voldoende wordt onderbouwd dat de zorg vanuit de zorgstructuur van het regulier onderwijs ontoereikend is.

De verschillende clusters hebben elk hun eigen aanmeldingsprocedure. Volgens de wet gaat de ouder met alle informatie, verslagen van onderzoeken enz. naar het intakebureau, aanmeldpunt of loket van het REC van het desbetreffende cluster. Deze bureaus helpen ouders hun aanvraag compleet te maken en leveren het dossier namens de ouders in bij de CVI. Als de CVI een positieve indicatie afgeeft ontvangen de ouders/verzorgers hiervan een afschrift. Deze kunnen vervolgens kiezen: plaatsing op een speciale school of ambulante begeleiding.

Meer informatie is te vinden op:

- Cluster 1: www.bartimeus.nl, <http://onderwijs.sensis.nl>, www.visio.org
- Cluster 2: www.rec2holland-flevoland.nl
- Cluster 3: www.reczhm.nl
- Cluster 4: www.recwest.nl

De behaalde scores worden uitgedrukt in didactische leeftijdsequivalenten (DLE) en ABCDE-scores en op deze wijze vergeleken met scores van basisschoolleerlingen in de groepen vijf tot en met acht. Daarnaast werkt Bureau 678 Onderwijsadvisering sinds 1 augustus 2009 met een Didactisch Quotiënt (DQ) binnen het Drempelonderzoek. Het DQ maakt een nauwkeurigere verwijzing naar onderwijstype mogelijk. Tevens wordt de leerwinst die leerlingen maken in de periode september – februari verdisconteerd in het DQ. Verwijzing naar de CITO Eindscore is hierdoor een stuk stabiel. Ook wordt het beter mogelijk om het verband tussen het intelligentieniveau en de didactische prestaties zichtbaar te maken. Zijn de getallen ongeveer gelijk, dan presteert de leerling volgens verwachting. Is het gat tussen IQ en DQ groot, dan is het verstandig om op zoek te gaan naar oorzaken en mogelijke remediëring.

Met behulp van een plaatsbepalingformulier worden de individuele scores van leerlingen vergeleken met scores van verschillende onderwijstypen. Het didactische profiel van de leerling wordt vertaald in een plaatsingsadvies op basis van een 'veilige' plek voor de leerling. Een leerling is veilig als ongeveer 20% leerlingen in zijn omgeving minder weten/kunnen.

Meer informatie kunt u lezen op www.drempelonderzoek.nl.

5.1.3 Cito Leer- en onderwijsvolgsysteem (CITO LOVS)

Naast het drempelonderzoek staat de RVC-VO ook andere didactische toetsen toe voor LWOO- en PrO-leerlingen. Veel toetsen van het CITO leerlingvolgsysteem staan ook op deze lijst. De oude CITO-toetsen staan veelal nog op de lijst. De nieuwe LOVS-toetsen mogen ook worden afgenomen. Ze zijn uitdrukkelijk slechts voor één jaar toegestaan en wel omdat ze nog niet aan de COTAN ter beoordeling zijn aangeboden en dus nog niet van een beoordeling voldoende of meer zijn voorzien.

De leerlingen dienen adaptief getoetst te worden. Voor de leerling neem je een toets af die hij/zij qua niveau redelijk zou moeten kunnen maken. Voor leerlingen met een leerachterstand betekent dat dat je bij hen niet de toetsen van groep 8 afneemt. Kies op grond van uw verwachting een toets. Indien de DLE van de leerling op de toets meer dan tien punten afwijkt van de DL horende bij de toets dient te worden teruggetoetst of doorgetoetst.

Voorbeeld:

- Schat het niveau van de leerling voor spelling > Midden groep 4;
- Neem de CITO-spellingstoets M4 af;
- bij M4 hoort een DL van 15;

Stel:

- DLE < 5 : terugtoetsen;
- DLE 15 – 35 : toets voldoet voor de RVC-VO;
- DLE > 25 : doortoetsen.

NB. Wanneer een leerling op een technisch lezen toets een DLE scoort die lager is dan 20, is afname van een toets begrijpend lezen voor leerlingen die naar het praktijkonderwijs worden verwezen niet noodzakelijk.

Als bandbreedte voor de CITO LOVS hanteren we de RVC-criteria (zie 3.4.1).

5.2 Intelligentieonderzoek

De BOVO-procedure stelt PO-scholen niet verplicht leerlingen te laten deelnemen aan de CITO Eindtoets. Er kan ook gekozen worden voor een intelligentieonderzoek (IQ-test). Als een leerling het advies LWOO of praktijkonderwijs krijgt, is een intelligentieonderzoek zelfs verplicht. In deze gevallen zorgt het basisonderwijs er voor dat er bij de leerling een

intelligentieonderzoek wordt afgenomen. De uitslag van het intelligentieonderzoek wordt meegestuurd met het basisschooladvies. De intelligentieonderzoeken die afgenomen worden zijn o.a. de WISC-III, SON-R 5½-17, NIO en NDT.

Intelligentieonderzoeken die individueel afgenomen worden (vb. WISC III) verdienen volgens de RVC-VO de voorkeur boven klassikaal afgenomen onderzoeken. In een flink aantal gevallen blijken klassikale/schriftelijke tests niet geschikt voor delen van de leerlingpopulatie. Dit hangt meestal samen met ernstige taal- en leesproblemen van de leerling, als gevolg van dyslexie, een spraak- taalstoornis of Nederlands als tweede taal.

Klassikale intelligentieonderzoeken als de NIO en de NDT zijn wel toegestaan, omdat individueel onderzoek voor alle leerlingen met een LWOO- of PrO-niveau vaak voor basisscholen niet realiseerbaar is. BOVO raadt basisscholen aan de uitslag op de NIO of NDT te toetsen aan eventueel eerder onderzoek dat gedaan is en aan de eigen mening van de school over het kind. Mocht de uitslag niet in overeenstemming hiermee zijn, kan de basisschool, indien (financieel) mogelijk, er toe besluiten bij een leerling alsnog een individueel intelligentieonderzoek af te laten nemen. Goedkeuring van de ouders is hierbij natuurlijk een voorwaarde.

Als bandbreedte voor intelligentieonderzoeken tests hanteren we de RVC criteria:

Schooltype	Intelligentiequotiënt binnen de bandbreedte:
Praktijkonderwijs	55 t/m 80
LWOO	75 t/m 90
	91 t/m 120

De NIO hanteert voor vmbo, havo en vwo de onderstaande criteria:

Schooltype	Intelligentiequotiënt binnen de bandbreedte:
vmbo-basisberoepsgericht	79 - 100 (gemiddeld: 89.1)
vmbo-kaderberoepsgericht	84 - 106 (gemiddeld: 94.1)
vmbo-theoretisch	90 - 112 (gemiddeld: 100.3)
havo	98 - 120 (gemiddeld: 107.9)
vwo	104- 130 (gemiddeld: 116.7)

Bron: Handleiding NIO, Boom test uitgevers, Amsterdam, okt. 2004 © H. van Dijk & P.J. Tellegen

Voor anderstalige leerlingen die afkomstig zijn uit het buitenland en slechts enkele jaren Nederlandstalig onderwijs hebben gehad, zijn de NIO en de NDT te onbetrouwbaar om een oordeel op te baseren. De projectgroep Neveninstromers biedt de mogelijkheid bij deze leerlingen de 'Snijders-Oomen Nonverbale intelligentietest' (SON-R) te laten afnemen. Deze test wordt door de RVC-VO geaccepteerd en is een betrouwbaar alternatief voor de NIO of NDT. De SON-R wordt individueel afgenomen.

Leerlingen die in aanmerking komen voor een SON-R afname moeten voldoen aan de volgende criteria:

- de leerling heeft op 01-08-2010 de leeftijd om door te stromen naar het VO;
- de leerling is op 01-08-2010 langer dan 2 jaar in Nederland woonachtig, maar korter dan 3½ jaar;
- de school heeft, op basis van leertempo en didactische vaardigheden, de inschatting dat de leerling geschikt is voor LWOO of PrO.

Voor meer informatie: Projectgroep Neveninstromers (in het HCO), Edith Mulder (070 448 28 28, mulde@hco.nl).

5.3 Sociaal emotioneel onderzoek

Leerlingen waarbij de leerachterstand niet verklaard kan worden door beperkte cognitie (IQ 91 t/m 120) kunnen toch toegelaten worden voor leerwegondersteunend onderwijs indien er bij de leerling sprake is van sociaal emotionele problematiek waardoor het onderwijsleerproces substantieel wordt belemmerd. Het gaat om problematiek op het gebied van faalangst, prestatie-motivatie of sociaal-emotionele instabiliteit.

De sociaal-emotionele problematiek dient te worden aangetoond met behulp van sociaal emotionele testinstrumenten. De uitslagen op zichzelf zijn niet voldoende. Vereist is een schriftelijk oordeel van een bevoegde professional, op basis van één of meer door de RVC-VO toegestane instrumenten, dat er sprake is van een sociaal-emotionele problematiek (met betrekking tot faalangst, prestatie-motivatie en/of sociaal-emotionele instabiliteit) in relatie tot de leerprestaties.

Let op: Sommige instrumenten die de lijst met toegestane instrumenten voor de indicatiestelling LWOO en PrO, mogen alleen worden gebruikt in combinatie met een ander instrument van de lijst. Welke instrumenten dit zijn is terug te vinden op de lijst.

Er zijn drie soorten instrumenten:

- leerlingonderzoeken/vragenlijsten;
- leerkrachtvragenlijsten;
- oudervragenlijsten.

Opgemerkt dient te worden dat de schriftelijke zelfbeoordelingvragenlijsten veelal te moeilijk zijn voor leerlingen met grote leerachterstanden (en met name op het gebied van begrijpend lezen). De RVC-VO raadt schriftelijke zelfbeoordelingslijsten af voor leerlingen die op het gebied van begrijpend lezen een DLE hebben die kleiner dan 30 is (niveau van eind groep 6).

6 Tijdpad van de BOVO-procedure voor praktijk-onderwijs en leerwegondersteunend onderwijs

In de BOVO-procedure zijn afspraken gemaakt over het tijdstraject waarbinnen de verschillende onderdelen van de overstap worden uitgevoerd.

6.1 Opstellen basisschooladviezen: sept. 2009 t/m 15 jan. 2010

In deze periode worden de basisschooladviezen opgesteld voor PrO en LWOO leerlingen en besproken met de ouders.

6.2 Leerachterstandtest: t/m 16 oktober 2009

Voor leerlingen met een beoogd advies voor praktijkonderwijs en vmbo wordt de leerachterstand bepaald.

6.3 Capaciteitenonderzoek: 27 oktober t/m 17 december 2009

Voor leerlingen met een leerachterstand van meer dan 25% wordt een capaciteitenonderzoek (IQ) afgenomen.

6.4 Invullen OKR's: oktober 2009 t/m 15 januari 2010

OKR's praktijkonderwijs en LWOO: op 15-01-2010 vrijgeven.

6.5 Sociaal-emotioneel onderzoek: januari, februari 2010

Kan de leerachterstand niet verklaard worden door beperkte cognitie (IQ > 90) dan wordt een sociaal-emotioneel onderzoek afgenomen.

6.6 Uitreiken aanmeldingsformulier voor PrO en LWOO: 15 januari 2010

Omdat elke leerling maar op één school voor voortgezet onderwijs mag worden aangemeld kan dat alleen gebeuren met het op naam gestelde aanmeldingsformulier. De basisschool draait dit formulier uit uit BOVO-digitaal en geeft het aan de ouders/verzorgers van de leerling.

6.7 Oriëntatieperiode: 4 januari t/m 13 maart 2010

In deze periode organiseren alle scholen voor voortgezet onderwijs informatiedagen of -avonden.

6.8 Aanmeldingsperiode: 16 januari t/m 13 maart 2010

In de aanmeldingsperiode melden de ouders hun kind aan op een school door afgifte van het op naam gestelde aanmeldingsformulier. Alle leerlingen die in deze aanmeldingsronde worden aangemeld, worden behandeld alsof zij gelijktijdig zijn aangemeld.

De VO-school bekijkt aan de hand van de toelatingscriteria en/of voorrangsregels of de leerling plaatsbaar is. Indien de leerling niet plaatsbaar is, worden de ouders/verzorgers en de PO-school zo snel mogelijk op de hoogte gesteld. Er dient een motivering te worden gegeven voor de afwijzing. In BOVO-digitaal wordt een behandelingsbesluit genomen.

6.9 Bericht van plaatsing en eventuele loting PrO en LWOO: 19 maart 2010

In geval van plaatstekort wordt onder de aangemelde, plaatsbare leerlingen op 19 maart 2010 geloot*). Op dezelfde dag wordt aan de ouders/verzorgers en de basisschool bericht gegeven/verstuurd of de leerling wel of niet geplaatst is op de desbetreffende school.

NB. De scholen kunnen aangeven dat de aanname al dan niet onder voorbehoud is van een positieve RVC-beschikking.

Op deze dag is er geen aanmeldingsmogelijkheid. Aanmelden voor de 2e aanmeldingsperiode kan pas weer op 22 maart 2010.

6.10 Tweede aanmeldingsperiode: vanaf 22 maart 2010

De leerlingen die in de eerste aanmeldingsperiode zijn uitgeloot of afgewezen kunnen zich vanaf 22 maart 2010 aanmelden op een VO-school die nog plaats heeft. De plaatsing wordt bepaald op volgorde van binnenkomst.

NB. Bij overaanmeldingen op maandag 22 maart geldt:

De aanmeldingen van 22 maart worden behandeld als of ze gelijktijdig zijn binnengekomen. Er vindt onmiddellijk na de eerste dag een loting plaats om de volgorde van binnenkomst te bepalen. Dit om te voorkomen dat ouders zich gedwongen voelen om op deze dag zo vroeg mogelijk bij de VO-school aanwezig te zijn.

Uiterlijk dinsdag 23 maart wordt het resultaat van deze loting bekend gemaakt aan de desbetreffende ouders.

6.11 Plaatsingsbesluit: uiterlijk 9 april 2010

Zodra bekend is of een leerling die in de tweede periode is aangemeld wel of niet geplaatst is, stuurt het VO bericht naar de ouders/verzorgers en de PO-school.

Uiterlijk 9 april 2010 moeten alle leerlingen uitsluitel hebben over het plaatsingsbesluit. Het plaatsingsbesluit moet ook in BOVO-digitaal geregistreerd worden.

NB. De scholen kunnen aangegeven dat de aanname al dan niet onder voorbehoud is van een positieve RVC-beschikking.

*) Leerlingen worden geplaatst via een vooraf bekendgemaakte, transparante en achteraf controleerbare procedure. Hierbij kan worden geloot of kunnen vooraf vastgestelde en door het bestuur goedgekeurde toelatingscriteria en voorrangsregels worden gehanteerd.

7 Tijdpad van de BOVO-procedure voor vmbo zonder LWOO, havo en vwo

7.1 Opstellen basisschooladviezen: sept. 2009 t/m 29 jan 2010

In deze periode worden de basisschooladviezen opgesteld voor vmbo/havo/vwo-leerlingen en besproken met de ouders.

7.2 Invullen OKR's: oktober 2009 t/m januari 2010

De OKR's van de overige leerlingen worden op 29 januari 2010 vrijgegeven.

7.3 Uitreiken aanmeldingsformulier voor vmbo zonder LWOO, havo en vwo: 29 januari 2010

Omdat elke leerling maar op één school voor voortgezet onderwijs mag worden aangemeld kan dat alleen gebeuren met het op naam gestelde aanmeldingsformulier. De basisschool draait dit formulier uit uit BOVO-digitaal en geeft het aan de ouders/verzorgers van de leerling.

7.4 Oriëntatieperiode: 4 januari t/m 13 maart 2010

In deze periode organiseren alle scholen voor voortgezet onderwijs informatiedagen of -avonden.

7.5 Aanmeldingsperiode vmbo, havo en vwo: 30 januari t/m 13 maart 2010

Vanaf 30 januari 2010 mag er aangemeld worden. Alle leerlingen die in de aanmeldingsronde worden aangemeld, worden behandeld alsof zij gelijktijdig zijn aangemeld.

De VO-school kijkt aan de hand van de toelatingscriteria en/of voorrangsregels of de leerling plaatsbaar is. Indien de leerling niet plaatsbaar is, worden de ouders/verzorgers en de PO-school zo snel mogelijk op de hoogte gesteld. Er dient een motivering te worden gegeven voor de afwijzing. In BOVO-digitaal wordt een behandelingsbesluit genomen.

7.6 Bericht van plaatsing en eventuele loting vmbo, havo en vwo: 19 maart 2010

In geval van plaatstekort wordt onder de aangemelde, plaatsbare leerlingen op 19 maart 2010 geloot*). Op dezelfde dag wordt aan de ouders/verzorgers en de basisschool bericht gegeven/verstuurd of de leerling wel of niet geplaatst is op de desbetreffende school.

Op deze dag is er geen aanmeldingsmogelijkheid. Aanmelden voor de 2e aanmeldingsperiode kan pas weer op 22 maart 2010.

*) Leerlingen worden geplaatst via een vooraf bekendgemaakte, transparante en achteraf controleerbare procedure. Hierbij kan worden geloot of kunnen vooraf vastgestelde en door het bestuur goedgekeurde toelatingscriteria en voorrangsregels worden gehanteerd.

7.7 Tweede aanmeldingsperiode: vanaf 22 maart 2010

De leerlingen die in de eerste aanmeldingsperiode zijn uitgeloot of afgewezen kunnen zich vanaf 22 maart 2010 aanmelden op een VO-school die nog plaats heeft. De plaatsing wordt bepaald op volgorde van binnenkomst.

NB. Bij overaanmeldingen op maandag 22 maart geldt:

De aanmeldingen van 22 maart worden behandeld als of ze gelijktijdig zijn binnengekomen. Er vindt onmiddellijk na de eerste dag een loting plaats om de volgorde van binnenkomst te bepalen. Dit om te voorkomen dat ouders zich gedwongen voelen om op deze dag zo vroeg mogelijk bij de VO-school aanwezig te zijn.

Uiterlijk dinsdag 23 maart wordt het resultaat van deze loting bekend gemaakt aan de desbetreffende ouders.

7.8 Plaatsingsbesluit: uiterlijk 9 april 2010

Zodra bekend is of een leerling die in de tweede periode is aangemeld wel of niet geplaatst is, stuurt het VO bericht naar de ouders/verzorgers en de PO-school.

Uiterlijk 9 april 2010 moeten alle leerlingen uitsluitel hebben over het plaatsingsbesluit.

Het plaatsingsbesluit moet ook in BOVO-digitaal geregistreerd worden.